

---

# **ДЕРЕВ'ЯНА АРХІТЕКТУРА УКРАЇНИ В СТИЛІ БАРОКО 17-18 СТ.**

# ХРЕСТОВОЗДВИЖЕНСЬКА ЦЕРКВА

Церква стоїть на підмурку, щоб під час повені вода Смотрича не заливала її. Розташована біля підніжжя фортеці, церква - одна з найоригінальніших пам'яток Подільського дерев'яного зодчества. Для цієї невеликої тридільної однокупольної (тобто однокупольної) споруди характерне тонко знайдене співвідношення бічних зрубів і центральної бані наметового типу.





Микитинська церква 1666 року



Покровська церква (1645) в  
Кострині



Церква св. Юра (Георгія), не пізніше 1747

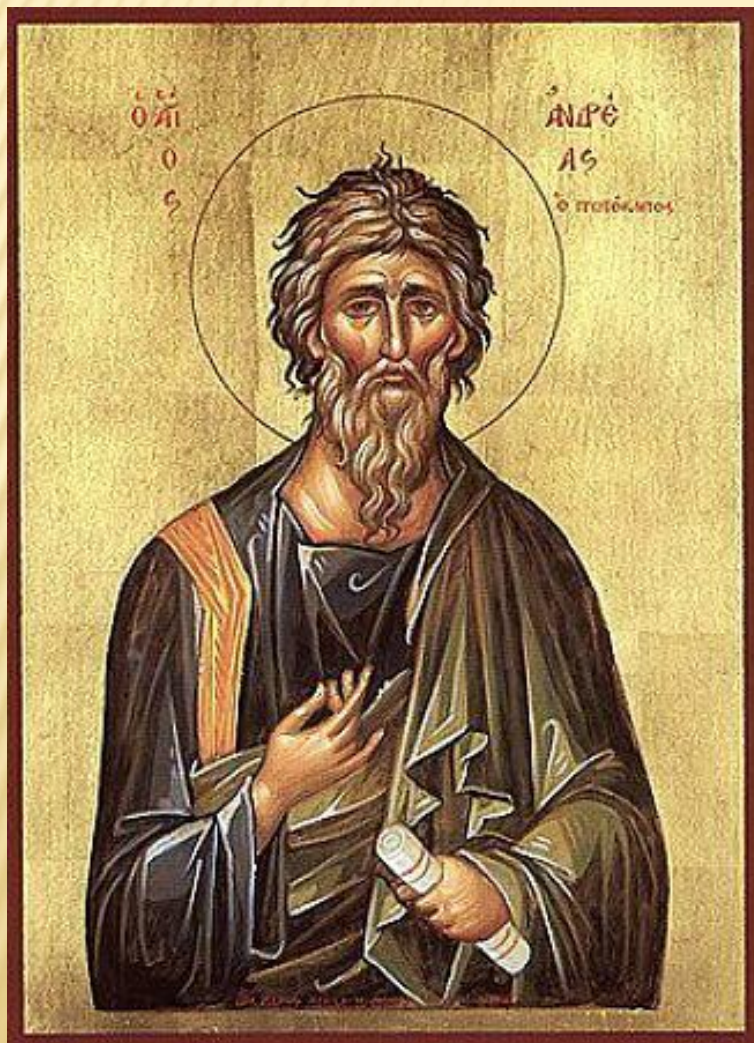


Вознесенська церква в Чорткові.

□ Барокова церква св. Андрія у Києві збудована 1744-1767 р. за проектом Б. Растреллі-молодшого на честь відвідин Києва імператрицею Єлизаветою на місці Хрестовоздвиженської церкви на Андріївській горі. Керівник будівництва І. Мічурін, інтер'єр О. Андропов Г. Левицький та ін. Однокупольний храм із п'ятиглавим завершенням має форму хреста, у кутах якого розміщені декоративні вежі на масивних стовпах.



ІКОНА “АПОСТОЛ АНДРІЙ”



“ВИБІР ВІРИ КНЯЗЕМ  
ВОЛОДИМИРОМ”





- Маріїнський палац зведений у Києві (1750-1755 р.) за зразком палацу який проектував Б. Растреллі для гетьмана К. Розумовського. Спорудженням палацу керував російський зодчий І. Мічурін. Головний фасад палацу “дивиться” на Маріїнський парк, закладений у Пейзажному стилі. Із протилежного боку палацу - Міський (Царський) Сад, закладений на місці старовинного Регулярного саду (заснованого Петром 1). Його стиль – класичний регулярний.



# ІНТЕР'ЄР МАРІЇНСЬКОГО ПАЛАЦУ



# ІНТЕР'ЄР МАРІЇНСЬКОГО ПАЛАЦУ

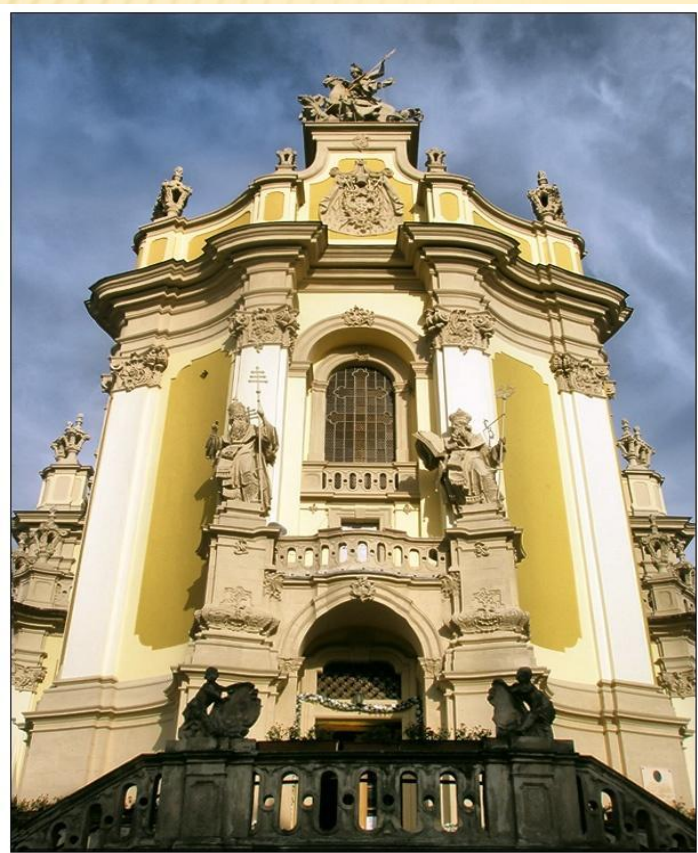


# ЛЬВІВ СОБОР СВЯТОГО ЮРА

- Вважається перлиною Української пізньоборокової архітектури (1744-1764). Зводився за проектом Б. Меретена, завершив будівництво С. Фейнгер. Архітектурний ансамбль складають митрополичі палати, дзвіниця, капітульні будинки, прекарашені скульптурами святих (автор М. Філевич). Складним декоративним мотивом цього собору є ажурні балюстради і Аттики, увінчані вазами, капітелі пілястрів.



# СОБОР СВ. ЮРА



# СОБОРИ ЧЕРНІГІВЩИНИ

- Собор Різдва Богородиці у Козельці (1752-1763), споруджений на замовлення графині Н. Розумовської (арх. І. Григорович – Барський і А. Квасов). Цей собор є прикладом п'ятизрубного і п'ятибанного архітектурного вирішення, зазнає впливу двірського рококо і класицизму що приходить йому на зміну.



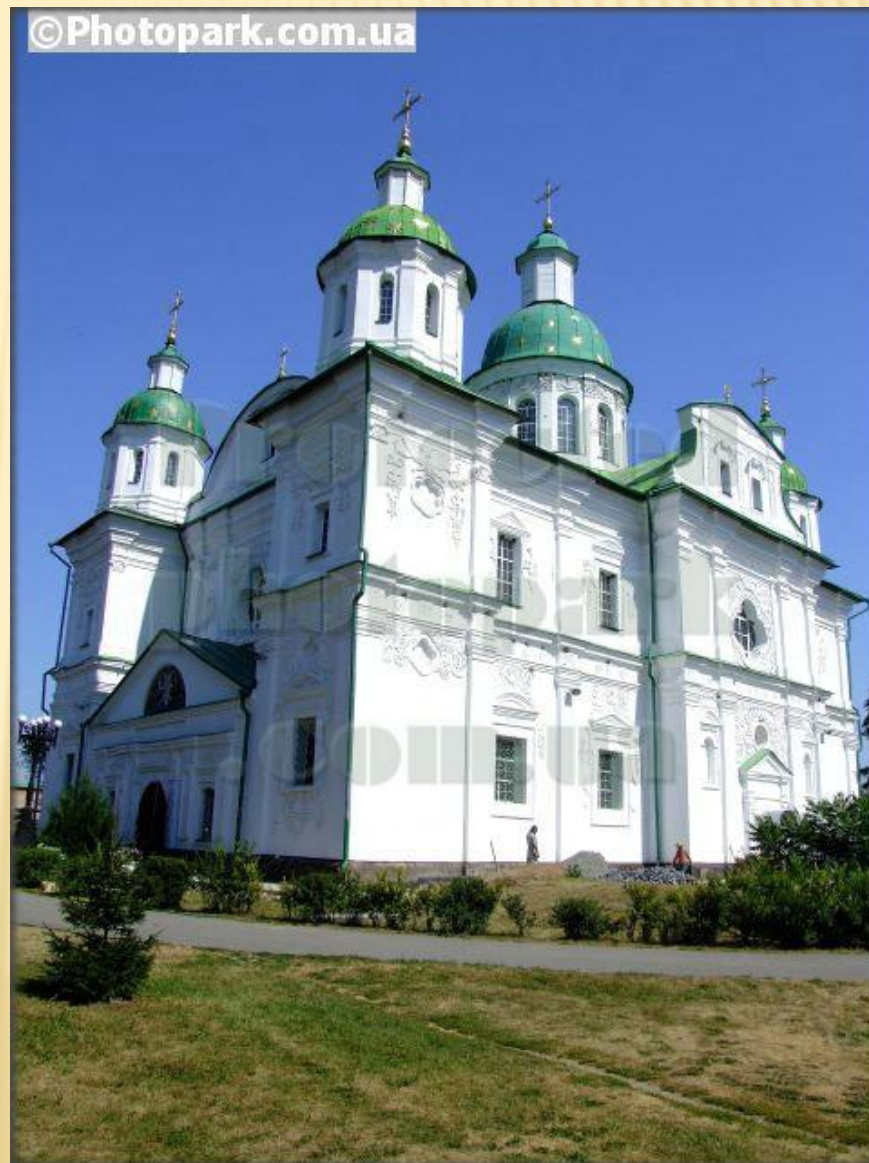
# СОБОРИ ЧЕРНІГІВЩИНИ

- Троїцький собор у Чернігові (1679-1695) споруджений коштами гетьмана І. Самойловича за планом арх. Й. Баптіста. У ньому поєднані композиційні принципи давньоруської, української та західноєвропейської архітектури. Він стрункий за пропорціями, динамічний за грою мас.



# СОБОРИ ПОЛТАВЩИНИ

- Арх. Й. Баптіст і М. Томашевський спорудили Преображенський собор Мгарського монастиря поблизу Лубен. Він поєднує риси зодчества 11-12 ст. з українським бароко. На спорудження собору знадобилося 2100 золотих. Керували перебудовою монастиря полковник М. Ляшенко, сотники А. Гамалія та Р. Радченко, обозний А. Якович та інші козаки. У той час населення монастиря здебільшого складали запорозькі козаки, які під кінець свого життя знаходили спокій для душі.





# СПАСО-ПРЕОБРАЖЕНСЬКИЙ МГАРСЬКИЙ МОНАСТИР



# СОБОРИ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ

- Успенський собор Почаївської Лаври (1771-1782), арх. Г. Гофман схожий за стилем із Собором Святого Юра. Почаївська Свято-Успенська Лавра – одна з найбільших святинь православ'я, історія якої починається з 13 ст., коли з'явилася Діва Марія і залишила на камені відбиток своєї стопи, звідки й досі б'є чудотворне джерело. Крім Успенського Собору, архітектурний комплекс Почаївської Лаври складають келії, архієрейський дім, дзвіниця (65м), надбрамний корпус, Троїцький собор.



# КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКА ЛАВРА

## ДЗВІНИЦЯ

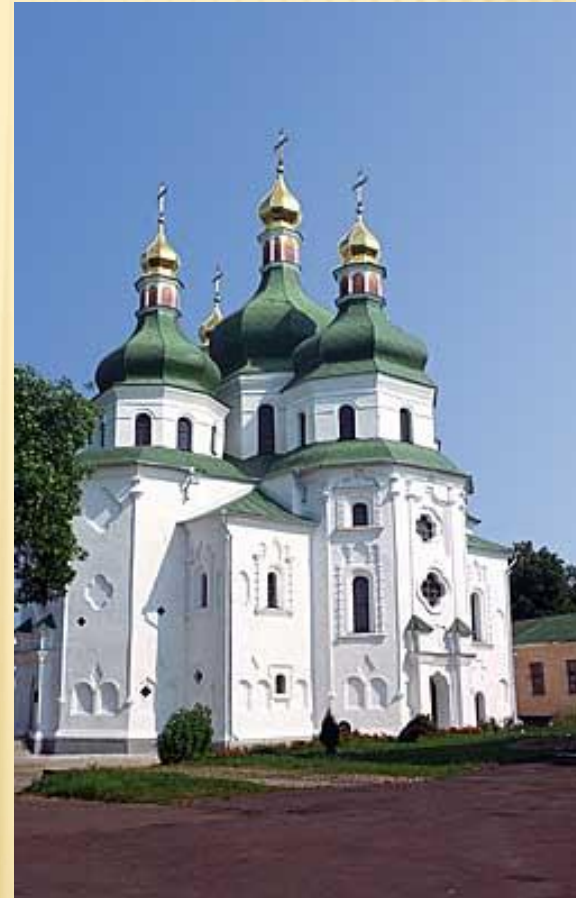
## ТРОЇЦЬКИЙ



МИКОЛАЇВСЬКИЙ СОБОР  
СВЯТОГІРСЬКОГО МОНАСТИРЯ



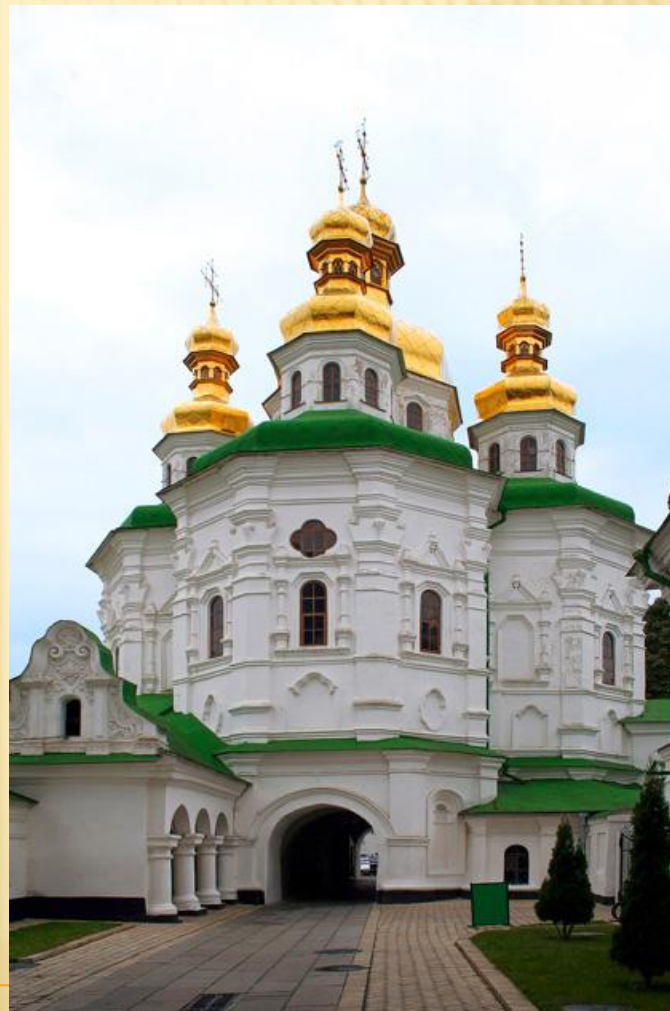
МИКОЛАЇВСЬКИЙ СОБОР У НІЖИНІ



## МИХАЙЛІВСЬКИЙ ЗОЛОТОВЕРХИЙ СОБОР У КИЄВІ



## ЦЕРКВА ВСІХ СВЯТИХ НАД ЕКОНОМІЧНОЮ БРАМОЮ КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКОЇ ЛАВРИ



# ІКОНОПИС УКРАЇНИ 17-18 СТ.

Найвизначнішими пам'ятками монументального живопису в кінці 17 ст. є іконостаси: Єлецького Успенського монастиря в Чернігові (1669-1676) Богородичянський – створений для Манявського скиту Й. Кодзелевичем з волині, іконостаси створені І. Рутковичем (1667- 1700) із Жовкви



- Галицький майстер І. Рудкович відзначався доволі обмеженою палітрою: вишневий, кіноварний, жовтий, синьо-зелений. Він збагатив Український живопис новими темами, сюжети запозичував із європейських та українських гравюр, сповнюючи їх образами і мотивами сучасного йому життя.



□ Відомий іконописець  
Й. Кодзелевич –  
ієромонах

Білостоцького  
монастиря що  
поблизу Луцька  
наполегливо шукав  
нових виражальних  
засобів, відмовився  
від зовнішньої  
декоративності, уміло  
відтворював найтонші  
порухи людської душі.  
В його іконах із  
Манявського скиту  
відсутня буденність.





- Важливим осередком релігійного малярства Києва і Лівобережжя була малярська майстерня Києво-Печерської Лаври. У роботах Ф. Сеньковича, М. Петраховича, І. Рутковича помітна відмова від середньовічних естетичних канонів, вони стверджували реалістичність і жидтерадісність. Московське духовенство не схвалювало творчого підходу українських художників.



# ІКОНИ БОЖОЇ МАТЕРІ

□ Волинська



□ Чернігівська



# ІКОНИ БОЖОЇ МАТЕРІ

□ Слобожанська

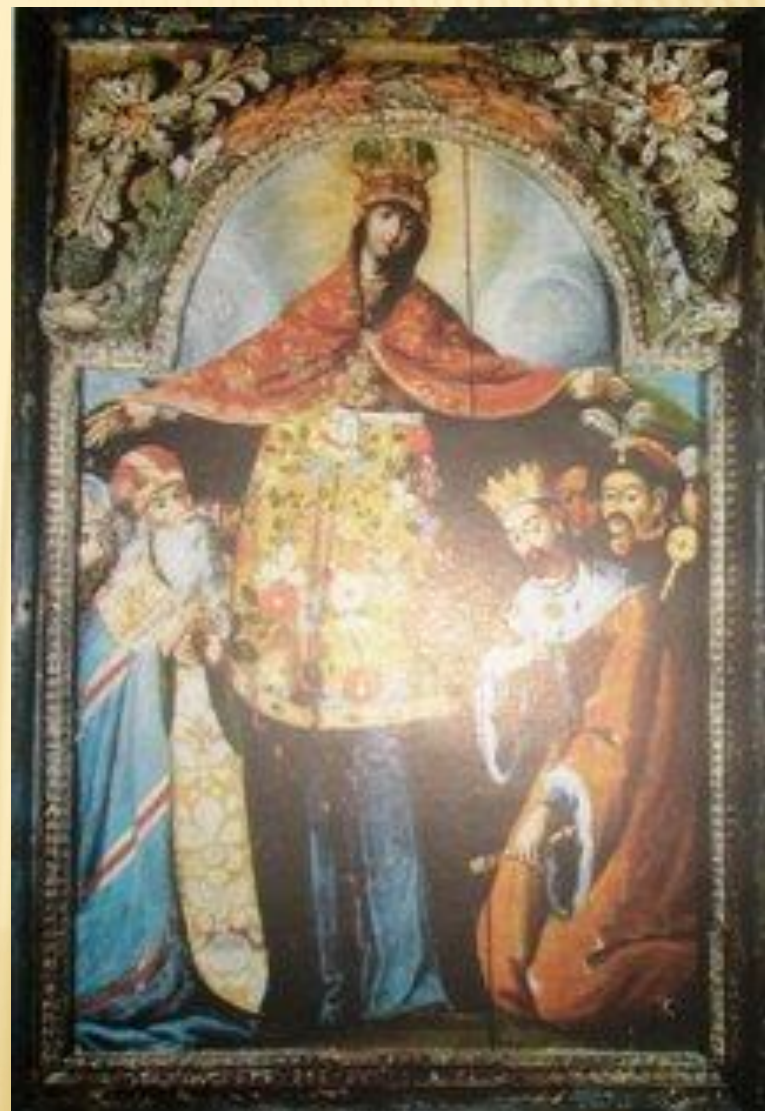


□ Суржська



# КОЗАЦЬКІ “ПОКРОВИ”

- У продовж 17-18 ст. поширення в Україні набула ікона Покрову Богородиці. У нижній частині таких ікон реалістично зображували представників козацької старшини, кошових отаманів, гетьманів. Покрова здавна вважалася захисницею Запорізького козацтва і всієї Гетьманщини.



- Українські козаки молилися до Богородиці, щоб вона захищала їх від смерті, покривала своїм покровом. Саме тому в усі козацькі часи головний храм у центрі Січі був на честь Покрова Пресвятої Богородиці – свято вважалося престольним для козаків. Покрова Підпіленська Січ (17-18 ст)

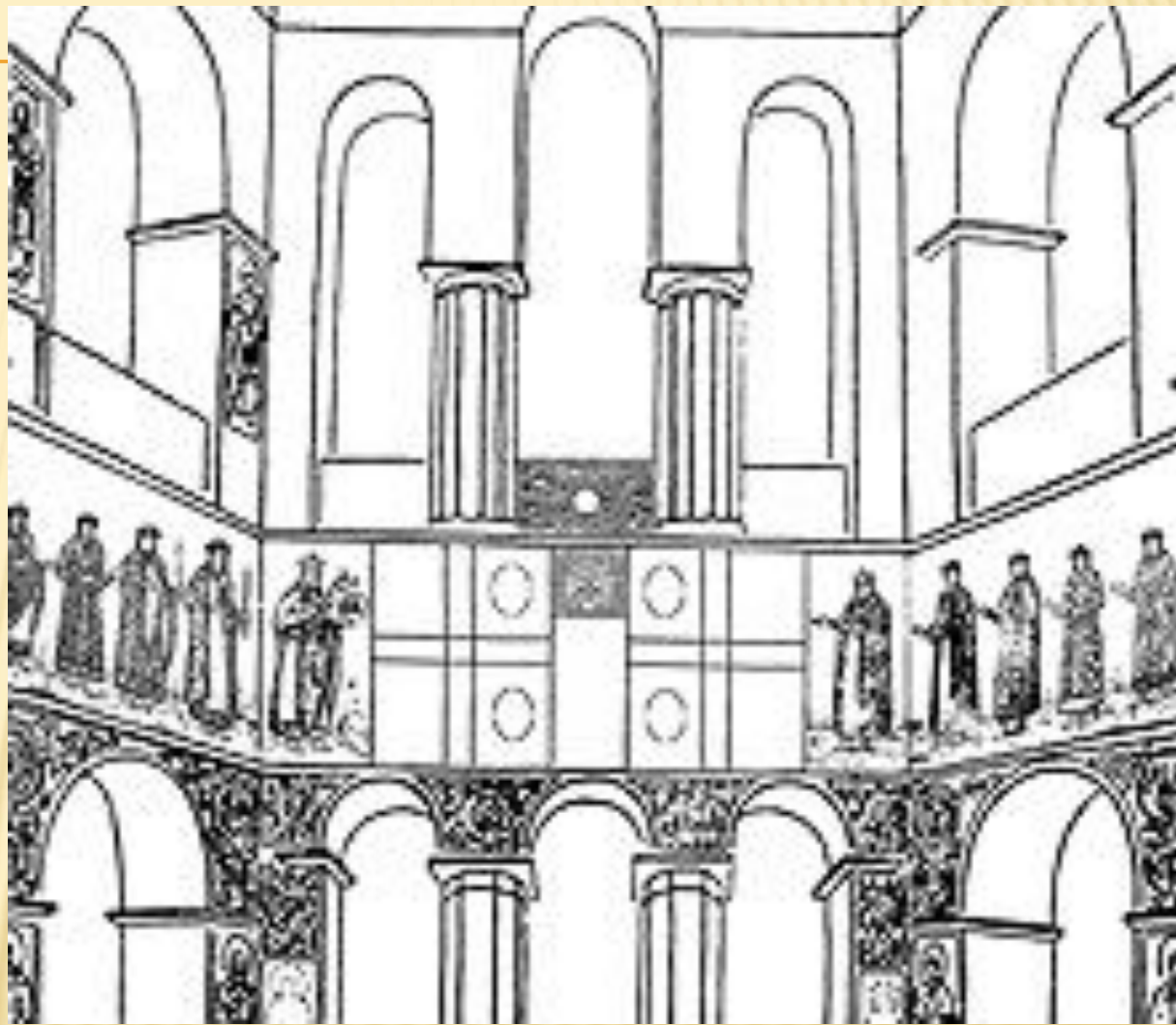


# ПОРТРЕТНИЙ ЖИВОПИС

- ▣ Перехідне місце між іконописом і світським портретним живописом посідали парсуни – твори портретного жанру, виконані із використанням прийомів іконописної техніки. Сім'ї козацької старшини масово замовляли парсуни.



- Ктиторський портрет – зображення меценатів храму. У вівтарній частині Успенського собору Києво-Печерської Лаври було зображено 85 історичних осіб (серед них – портрети князів Острозьких, Вишневецьких, Сангушків, гетьманів Б. Хмельницького й І. Мазепи).



КНЯЗЬ ІГОР ЧЕРНІГІВСЬКИЙ



КОРОЛЬ ГЕОРГІЙ 2





ГЕТЬМАН І. МАЗЕПА



МИТРОПОЛИТ ПЕТРО МОГИЛА



ГЕТЬМАН Б. ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ



КНЯЗЬ ОЛЕКСІЙ МИХАЙЛОВИЧ



- У 18 ст. стає популярним так званий парадний портрет. Його функція – показати певну особу в усій красі та значущості. У парадному портреті більшого значення набувають елементи реалізму. Видатні майстри портретного живопису: Д. Левицький (1735-1773), В. Боровиковський (1757-1825) і А. Лосенко (1737-1773).



ОТАМАН ВІЙСЬКА ДОНСЬКОГО  
Г. ГАМАЛІЯ



ГАННА ГОЙСЬКА



# НАРОДНА КАРТИНА “КОЗАК МАМАЙ”

- У 18 ст. в Українському живописі поширився жанр народної картини, героєм якої був Козак Мамай (козак-бандурист). Один із найпопулярніших в Україні образів козака-лицаря, якого вважають космогонічним уособленням Українського народу. Його образ став настільки популярним, що позиціонувався в українській хаті на рівні за іконами.



Згадки про козака Мамаю можна зустріти серед народних легенд, приказів, примовок. Його завжди малювали з кобзою – символом співучої душі українського народу. Кінь символізував народну волю, дуб – його могутність. Зображення списа с прапорцем, козацького штофа і чарки пов'язані зі смертю козака – спис ставили на місці поховання, штоф і чарку клали до могили – вони нагадували про швидкоплинність життя та козацьку долю, у якій загроза смертю у бою була повсякденною реальністю.



- На картинах іншого типу козак Мамай зображений з іншими персонажами: паном, корчмарем, та ін. У цих образах знайшов мистецьке втілення ідеал народного героя: вродливого, дужого, безстрашного, байдужого до смерті, мудрого й веселого.







# МИСТЕЦТВО ГРАВЮРИ В УКРАЇНІ В 17-18 СТ.

- У 17-18 ст. найбільшим центром стала друкарня Києво-Печерської Лаври, де друкували твори релігійного та світського змісту. У життєписах видатних майстрів гравюри доби бароко (17 ст.) зазначено, що Памва Беринда і друг його Земка були майстрами, спочатку, у Львові, потім у Києві. Деякі майстри з Києва рушили далі, до Чернігова або Почаєва у наслідок цього постійного пересування майстрів українська гравюра складає цілісну українську школу гравюри з інд. Ознаками майстрів.



□ Провідною графічною технікою стає гравюра на міді (мідьорит) та інших металах, що витісняє поширену у 16 ст. гравюру на дереві (дереворит). Змінюється художній стиль творів, адже гравюра на металі має більше можливостей для моделювання форм, відтворення повітряного середовища особливостей різноманітних фактур.



- Видатним гравером початку 17 ст. був майстер Ілля. Він працював у Львові, а 1636 р. на запрошення митрополита П. Могили переїхав до Києва, де виконав ілюстрації до Біблії, Великого требника П. Могили, Києво-Печерського патерика. У Києві працювали видатні художники та гравери – Н. Зубритський, О. і Л. Тарасевичі, І. Щирський.



- Г. Левицький є автором близько 40 гравюр релігійного й алегоричного змісту, гравюр із портретними зображеннями, гербами, архітектурними пам'ятками, тощо. Виконав цикл гравюр до лаврських видань “Євангелія” (1737) та “Апостола” (1737-1752).



